

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

M 0 8 1 1 9 1 1 1

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

SLOVENŠČINA KOT DRUGI JEZIK NA NARODNO MEŠANEM OBMOČJU V PREKMURJU

Izpitna pola 1

A) Bralno razumevanje

B) Razčlemba neumetnostnega besedila

Torek, 10. junij 2008 / 90 minut (30 + 60)

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.

Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca.

Priloga z neumetnostnim besedilom je na perforiranem listu, ki ga kandidat pazljivo iztrga.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler Vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca).

Izpitna pola je sestavljena iz dveh delov, dela A in dela B. Časa za reševanje je 90 minut. Priporočamo Vam, da za reševanje dela A porabite 30 minut, za reševanje dela B pa 60 minut.

Izpitna pola vsebuje 10 nalog v delu A in 23 nalog v delu B. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 80, od tega 20 v delu A in 60 v delu B. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve, ki jih pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpisujte **v izpitno polo** v za to predvideni prostor. Pišite čitljivo, vendar ne samo z velikimi tiskanimi črkami. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z nič (0) točkami. Pazite na slovnično in pravopisno pravilnost odgovorov (možnost odbitnih točk zaradi jezikovnih napak)

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo Vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 2 prazni.

Izhodiščno besedilo k Izpitni poli 1: Vladimira Rejc: Milan Vincetič, pesnik. Nedelo, 22. maja 2005

KULTURA

15

PREDAKCIJO

Milan Vincetič pesnik

1 Milan Vincetič, letošnji nagrajenec Prešernovega sklada za pesniško zbirko *Lakmus*, je zanimiv ustvarjalec, ki nenehno nadgrajuje svoje videnje o večni samoti pesnika. Prav te dni mu je pri Študentski založbi *Litera*, v knjižni zbirki *Piramida*, izšla nova knjiga pesmi z nenavadnim naslovom *Raster*.

2 O njej rad pripoveduje: »*Raster so pikice na fotografiji ali tiste pikice na črno-beli televiziji. Mislim, da se mi je naslov posrečil. Če sem v zbirki *Lakmus* govoril o letih, v katerih sem, torej tistih, ki se jih ne prime niti lakmusov papir (nedoločna leta), v tej govorim o razpršenosti dni, o tem, kako se v življenju nalagajo tako svetle kot temne pikice. Govorim o bližini smrti, o tem, kako nas odrinejo nazaj v zemljo v krstah, ki spominjajo na ladje. Ta zbirka je dvodelna: prvi del, prva dva cikla sta *raster belih pikic*, v drugi polovici pa se zbirka zgosti v meglico črmine. Morda bo res, kakor je v spremni besedi zapisala *Lucija Stupica*, tu in tam posijal bel utrinek, a le za hip. Pa to ne pomeni, da sem melanholik ali črni sentimentalnež. Ne, le realista sem.*«

3 Milan Vincetič, pesnik in pisatelj, živi in ustvarja v rodnem Prekmurju. Tam se dobro počuti. Zaskrbljen je le nad promocijo in samopodobo svoje države. »*To, da smo nerazpoznavni, tega ne verjamem. Ogorčen sem, da naša dežela postaja vse bolj neslovenska. Ni mi všeč, da je slovenščina tako neprijetna. Tudi sam jo poučujem ... preseneča me. Mnogim ljudem tudi pisatelji in njihova dela ne pomenijo nič. Podobno vidim svoje rodno Prekmurje. Ta kranjčevski stereotip pokrajine s širokljami, ravnica in dobrimi ljudmi postaja osla-*

den, preveč turističen. Zdi se mi potemkinovski. Po naravi, kar bo marsikoga presenetilo, sem zelo racionalen tip, morda postrazsvetljenski, zato ne maram nobene patetike, nobene solzavosti. Rad bi, da bi se živelo dobro, in če bi se, bi ljudje več dali na umetnost. Samo pogledajte – komercialne televizije, ki ponujajo že polizane sladkorčke, ne dajo piškavega oreha za umetnost. Zato pa nas v tako imenovanih udarnih terminih zasipavajo s šovi, ki nimajo imena. Žal se tudi nacionalka spogleduje s tem tren-

Foto Igor Modic

dom in nad tem nisem ravno navdušen. Zakaj gledam skozi oči televizije: ker je edini medij, ki lahko 'vzgaja' množice. A ni to že zdavnaj zgruntal tovariš Lenin, pa tudi pokojni papež je še kako prisegal nanjo. Je že vedel, zakaj, saj je bil velik igravec. Žal knjiga ne dosega takšne eksplozivnosti: zanjo si je pač treba vzeti čas in potrpljenje, ki da ga imamo, čeprav se hudo motimo, vedno premalo.«

4 Ko ustvarja, poskuša biti kar se da »razumljiv«. Pritegnejo ga

zgodbe, zato te v njegovi prozi tudi prevladujejo. »*Zgodba je osnova spomina, verzi ga le obarvajo. Zato sem hrabalovski poslušalec. Koliko zgodb pobrem v gostilnah, kamor rad zahajam. Kakšne drame se tam dogajajo! In te zgodbe skušam povedati naprej kar se da naravno. Tudi sam sem velik ljubitelj in bralec kratkih zgodb, ki so v bistvu osnova moje lirike, ne maram pa takšnih, ki so preobtežene od kvazifilozofčnosti ali celo z danes modnim new ageem. Ogromno mi pomeni, da lahko po mojih delih sega širok krog bralcev. Po verzih sicer malo manj, a vendar ... Vesel sem vsakega bralca, ki ga zamika tudi moja poezija, in zelo vesel bi bil, če bi naletel na takega, ki bi pri branju mojih pesmi užival tako kot jaz pri pisanju.*«

5 V začetku je bilo pisanje zanj odkritje, pozneje navdušenje. »*Zdaj, ko sem v zrelih letih, pa mi pomeni delo; delo, ki me pokliče. Odpirajo se mi novi svetovi, ki me nemalokrat spodbudijo k pisanju. Veliko jih je, nikoli jih ne zmanjka. Pišem, ker se tako lepo in prijetno počutim. Literarna potovanja me vedno znova pritegnejo.*«

6 Milan Vincetič se ima za slabega poznavalca drugih vrsti umetnosti. »*Najbližja mi je likovna umetnost, ker je najbolj ozemljena, ne maram pa raznih inštalacij, ker me spominjajo na vodovodne inštalacije v hiši. Nisem navdušen nad opero ali šansonom. Glasbo imam sicer rad, posebno jazz, ne maram pa (psevdo)etno vala, kjer vsakdo skuša brenkati na neke strune, kot je nanje udarjal njegov nevideni praded. Od vseh umetnosti pa najraje prisluhnem tišini.*«

7 In dodaja: »*Če me že sprašujete, imam od vseh 'umetnosti' rad znanost. Obožujem in se čudim velikim dosežkom, zgradbam, strojem, vsak znanstveni dosežek je korak naprej in nasprotujem mišljenju, da bo znanost uničila človeka. Raje bi rekel takole: če ne bi bil človek radovedno in iščoče bitje, se najbrž nikoli ne bi niti postavil pokonci.*«

Vladimira Rejc

8 Trivia

- Poleg pisanja rad, kar je pričakovano, tudi berem. A nikoli »razkričanih« bestselerjev. Rad gledam filme, a se na široko izogibam holivudski produkciji. Za šport sem prelen, če pa bi bil športnik, bi bil dvigovalec uteži. Potovanja so zame prava môra, ko pa že kam pridem, mnogokrat začetim deja vu. Najbrž zato, ker požiram televizijske reportaže.
- Obožujem ženske, pa ne kot romantik. Seveda tudi rad vidim erotični akt. Obožujem mačke. Obožujem zime in sever. Poletja pa ne maram, čeprav uživam ob pivu, ko gledam najstnice ...

Prazna stran

A) Bralno razumevanje

Pozorno preberite priloženo besedilo in rešite naloge.

1. Poimenujte temo priloženega besedila.

(2 točki)

2. Obkrožite črko pred pravilnim odgovorom.

Naslov predzadnje pesniške zbirke Milana Vincetiča je

- a) Raster.
b) Lakmus.

(1 točka)

3. Kdo je napisal spremno besedo k pesniški zbirki Raster?

(1 točka)

4. V eni povedi razložite, zakaj po mnenju Milana Vincetiča knjiga nima takšnega vzgojnega vpliva na množice kot televizija.

(2 točki J)

5. V dvostavčni povedi odgovorite, kakšnega bralca svojih pesmi si želi Milan Vincetič?

(2 točki J)

6. Kje Milan Vincetič "pobere" največ zgodb?

(1 točka)

7. Ugotovite, ali naslednje trditve ustrezajo vsebini trditev pesnika Milana Vincetiča.

- a) Pesnikova najljubša "umetnost" je glasba. DA / NE
- b) Pesnik se pridružuje splošnemu mnenju, da je časa vedno premalo. DA / NE
- c) Pesnik samega sebe označuje kot melanholika. DA / NE
- č) Osnova pesnikove lirike so kratke zgodbe. DA / NE
- d) Literarna potovanja so za pesnika prava môra. DA / NE

(5 točk)

8. V dveh povedih smiselno odgovorite, kdaj in zakaj Milan Vincetič doživi učinek deja vu?

(3 točke J)

9. Obkrožite črko pred pravilnim odgovorom.

Povod za nastanek priloženega besedila je

- a) izid pesniške zbirke Raster.
- b) prejem nagrade Prešernovega sklada.

(1 točka)

10. Dopolnite povedi.

Za Milana Vincetiča je bilo pisanje v začetku odkritje, pozneje pa _____. V
zrelih letih pa mu pisanje pomeni _____.

(2 točki)

B) Razčlemba neumetnostnega besedila

Pozorno preberite priloženo besedilo in rešite naloge.

1. Obkrožite črko pred pravilnim odgovorom.

Besedilnovrstno je priloženo besedilo

- a) življenjepis.
- b) intervju.
- c) predstavitev osebe.

(2 točki)

2. Kdo je sporočevalec in kdo naslovník besedila?

(2 točki)

3. V vsaki vrstici izberite in podčrtajte eno rešitev.

Priloženo besedilo je

enogovorno/dvogovorno,
zasebno/javno,
prikazovalno/vrednotenjsko.

(3 točke)

4. Imenujte štiri prvine zunanje oblikovanosti priloženega besedila.

(2 točki)

5. Postavite ustrezna naglasna znamenja na besedah v naslednji povedi.

Podobno vidim svoje rodno Prekmurje.

(2 točki)

6. V besedi *môra* spremenite naglasno znamenje, tako da boste dobili novo besedo. Novo besedo uporabite v dvostavčni povedi.

(2 točki J)

7. Iz prvega odstavka besedila izpišite vse predloge.

(3 točke)

8. Lastno ime *Vladimira Rejc* sklanjajte v ednini.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____

(2 točki)

9. Glagolom iz levega stolpca pripišite vidski par. (Ne spreminjajte slovničnih lastnosti besed.)

dodaja – _____

sprašujete – _____

čudim se – _____

bo uničila – _____

ne bi postavil – _____

(3 točke)

10. Pridevnikoma pripišite presežnik.

temen – _____

dober – _____

(2 točki)

11. Pripišite domače sopomenke naslednjim prevzetim besedam.

bestseller – _____

promocija – _____

stereotip – _____

akt – _____

racionalen – _____

(3 točke)

12. Obkrožite črko pred pravilnim odgovorom.

Beseda *potemkinovski* najbolj ustreza naslednjemu slovarskemu pomenu:

- a) podoben temnemu, temačnemu.
- b) narejen za ustvarjanje lažnega pozitivnega vtisa.
- c) neverjeten, nemogoč.

(1 točka)

13. S katerim slovarskim kvalifikatorjem bi označili besedo *zgruntati*? Obkrožite črko pred pravilnim odgovorom.

- a) žarg.
- b) star.
- c) redko
- č) pog.

Na črto zapišite še slogovno nezaznamovano sopomenko navedene besede.

(3 točke)

14. Tvorite skladijsko podstavo tvorjenk (1) *nedoločen*, (2) *postrazsvetljenski* in (3) *iziti* ter poimenujte vrsto tvorjenk.

Skladijska podstava:

(1) _____

(2) _____

(3) _____

Vrsta tvorjenk: _____

(4 točke)

15. Izpišite besedotvorna obrazila iz naslednjih tvorjenk: *sladkorček, črno-bel, dvodelen, zamikati*.

_____ (2 točki)

16. Iz prvih treh odstavkov izpišite vsa lastna imena v osnovni slovarski obliki (brez ponovitev).

Imena bitij: _____

Zemljepisna imena: _____

Stvarna imena: _____

(3 točke)

17. Z dvostavčno povedjo utemeljite rabo prve vejice v prvem odstavku besedila (Milan Vincetič, letošnji nagrajenec ...).

_____ (3 točke J)

18. Premi govor iz povedi *O njej rad pripoveduje: "Raster so pikice na fotografiji ali tiste pikice na črno-beli televiziji"* spremenite v poročani govor in spremenjeno poved v celoti zapišite na črto.

_____ (2 točki)

19. V naslednjih povedih podčrtajte osnovni stavek in na črto zapišite vrsto podredja/priredja.

Ko ustvarja, poskuša biti kar se da "razumljiv".

VRSTA PODREDJA/PRIREDJA: _____

Pritegnejo ga zgodbe, zato te v njegovi prozi tudi prevladujejo.

VRSTA PODREDJA/PRIREDJA: _____

(4 točke)

20. Z ustrezno podčrtavo določite stavčne člene (tudi prilastke in določila).

Te zgodbe skušam povedati kar se da naravnost.

(3 točke)

21. S simboli (S) prikažite skladenjsko sestavo povedi *Najbližja mi je likovna umetnost, ker je najbolj ozemljena, ne maram pa raznih inštalacij, ker me spominjajo na vodovodne inštalacije v hiši.*

(3 točke)

22. Besednim zvezam določite jedra in jih podčrtajte.

- a) letošnji nagrajenec Prešernovega sklada
- b) pikice na črno-beli televiziji
- c) zelo racionalen tip
- č) Milan Vincetič, pesnik in pisatelj

(2 točki)

23. Poiščite naveznike v drugi in tretji povedi spodaj navedenega besedila in ugotovite, kako je v dopolnjevalnih povedih izražen ponovljeni podatek. Ustrezne podatke vpišite v preglednico.

Milan Vincetič, pesnik in pisatelj, živi in ustvarja v rodnem Prekmurju. Tam se dobro počuti. Zaskrbljen je le nad promocijo in samopodobo svoje države.

	NAVEZNIK	VRSTA NAVEZOVANJA
2. poved		
3. poved		

(4 točke)

Prazna stran